

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-290/19 – 1

Kohtuasi C-290/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

9. aprill 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Krajský súd v Trnave (Trnava maakonnakohus, Slovakkia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

12. märts 2019

Apellant:

RN

Vastustaja:

Home Credit Slovakia a.s.

[...]

[kohtuasja number]

KOHTUMÄÄRUS

Krajský súd v Trnave (Trnava maakonnakohus, Slovakkia; edaspidi „Trnava maakonnakohus“) [...] [kohtunike nimed] on kohtuasjas, mille algatas apellant RN [...] [sünnikuupäev ja täpne aadress], elukoht Šaštín, Stráže, keda esindas õigusteaduste doktor ja advokaat Vladimír Sidor, Hlohovec, järgmise kostja vastu: Home Credit Slovakia, a.s., [...] [registrikood, täpne aadress], asukoht Piešťany, keda esindas Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s.r.o., asukoht Trenčín, ning mis puudutab 1932,10 euro suuruse summa [tasumist] koos viivitussintressiga,

otsustanud:

ET

Peatada tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 162 lõike 1 punkti c alusel koostoimes selle artikliga 378 menetlus ja esitada Euroopa Liidu kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, artikli 10 lõike 1 punkti g tuleb tõlgendada nii, et tarbijakrediidileping vastab selle õigusnormiga kehtestatud nõudele juhul, kui krediidi kulukuse aastamäär ei ole selles näidatud mitte täpse protsendilise väärtusena, vaid kahe väärtuse vahemikuna (alates ... kuni ...)?

Kohtumääruse põhistus

- 1 Siinne kohus peab tegema otsuse apellatsioonkaebuse kohta, mille apellant on esitanud Okresný súd Senica (Senica piirkondlik kohus, Slovakkia; edaspidi „Senica piirkondlik kohus“) 21. märtsi 2018. aasta otsuse peale [...] [kohtuasja number], millega kohus jättis rahuldamata apellandi hagi, millega ta palus mõista vastustajalt välja 1932,10 eurot koos viivitusintressiga alusetu rikastumise tõttu. Vastustaja niisugune alusetu rikastumine leidis tema sõnul aset seetõttu, et apellant tagastas talle krediidilepingu alusel antud tarbimiskrediidi. Selles lepingus ei olnud siiski kogu teavet, mida seadus nõuab, ning seepärast tuleb sellega antud krediiti pidada intressi- ja kuluvabaks ja apellant oleks pidanud tasuma vastustajale üksnes krediidi põhisumma. Et apellant oli vahepeal aga tasunud vastustajale 1932,10 eurot rohkem, kui oli põhikapital, nõuab ta, et viimane maksaks selle summa tagasi.
- 2 Esimese astme kohus tugines faktilistele asjaoludele, mida ei ole apellatsioonkaebusega kahtluse alla seatud [lk 2] ja mille osas puudub ka pooltel vaidlus – faktilised asjaolud, mille võib kokku võtta järgmiselt: apellant kui võlgnik ja vastustaja kui võlausaldaja sõlmisid 4. märtsil 2013 krediidilepingu [...] [lepingu number]. Selles on muu hulgas ette nähtud järgmine: vastustaja annab apellandile mittesihotstarbelise krediidi kogusummas 3359,14 eurot, selle kuumakse on 89,02 eurot ja kuumaksete arv 60, aastaintress on 19,62% ja krediidi kulukuse aastamäär jääb vahemikku 21,5%–22,4%. Krediidi kulukuse aastamäära info juures on märkus, et „krediidi kulukuse aastamäära täpne väärtus sõltub krediidi andmise päevast ning klient nõustub sellega, et laenuandja teatab krediidi kulukuse aastamäära tegeliku väärtuse pärast krediidi andmist“. Lisaks on lepingus ära toodud maksetähtpäevad, st näidatud, et esimene makse tuleb teha ühe kuu jooksul alates krediidi andmisest; iga järgmine maksetähtpäev on kalendrikuu 15. kuupäev ja krediidi tagastamise periood on 60 kuud. Vastustaja kinnitas 2. juuli 2017. aasta kirjaga apellandile, et viimane on krediidi täielikult tagastanud; kokku oli apellant tasunud vastustajale 5291,24 eurot.
- 3 Esimese astme kohus leidis, et krediit, mille vastustaja apellandile andis, on tarbimiskrediit seaduse nr 129/2010 tarbimiskrediitide ning muude tarbijatele antavate krediitide ja laenude kohta (zákon č. 129/2010 Z. z o spotřebitel'ských

úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) 4. septembri 2013. aasta redaktsiooni (edaspidi „seadus nr 129/2010“) tähenduses ning et krediidileping [...] [lepingu number] sisaldab kõiki seaduse nr 129/2010 § 9 lõikes 2 nõutud andmeid. Viidates Euroopa Liidu Kohtu 9. novembri 2016. aasta otsusele kohtuasjas C-42/15: *Home Credit Slovakia vs. Bíróová*, jõudis see kohus järeldusele, et leping ei pea tingimata sisaldama üksikute maksete täpseid maksetähtpäevi ega laenu tagasimaksmise lõpukuupäeva ning ära ei pea olema näidatud, kuidas põhisumma tagastamine ja intressi tasumine üksikute maksete vahel täpselt jaguneb. Ta jõudis ka järeldusele, et lepingus ei pea olema üheselt ära näidatud krediidi kulukuse aastamäär konkreetse arvuna ning et vastustajast võlausaldaja huve kahjustava otsuse tegemine seisukohaga, et krediit on intressi- ja kuluvaba ainuüksi seepärast, et krediidi kulukuse aastamäär on ära näidatud üksnes väärtuste vahemikuna (alates ... kuni ...), on ebarproportsionaalne. Seepärast järeldas esimese astme kohus, et krediiti ei saa pidada intressi- ja kuluvabaks ning et vastustaja ei ole alusetult rikastunud seeläbi, et sai apellandilt selle krediidi makseid krediidilepingus kokku lepitud kogusummas.

- 4 Apellant esitab oma apellatsioonkaebuses mõned vastuväited, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus ei pea siiski esitatud eelotsuse küsimuse seisukohast asjakohaseks. Need puudutavad küsimusi, kas lepingus peaks olema ette nähtud, kuidas põhikapital ja intress üksikute maksete vahel jagunevad ning kas lepingus tuleb ära näidata laenu viimase tagasimakse täpne kuupäev. Selles küsimuses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa Kohus on nendele direktiivi 2008/48/EÜ õigusliku tõlgendamise küsimustele juba vastanud 9. novembri 2016. aasta otsuses kohtuasjas C-42/15: *Home Credit Slovakia vs. Bíróová*, ning seega kohaldatakse selge akti põhimõtet. Apellant ei nõustu siiski esimese astme kohtu arvamusega – viimase arvates piisab seaduse nr 129/2010 artikli 9 lõike 2 punkti j järgi sellest, et krediidi kulukuse aastamäär on lepingus näidatud [kahe väärtuse] vahemikuna. Niisugune tõlgendus on tema arvates vastuolus seaduse nr 129/2010 sättega, mis nõuab, et tarbijal oleks õigus saada üheselt mõistatav ja kindel teave krediidi kulukuse aastamäära kohta, mis on arvutatud tarbijakrediidilepingu sõlmimise hetkel kehtivate andmete põhjal. Apellant viitab selle väite põhjenduseks ka Slovaki Vabariigi maakonnakohtute teistsugustele otsustele. Ta kinnitab, et kuna lepingus ei ole seda kohustuslikku teavet, mis on nähtud ette seaduse nr 129/2010 artikli 9 lõike 2 punktis j, on krediit intressi- ja kuluvaba ning et vastustaja peab maksma apellandile tagasi summa, mille viimase tasus lisaks põhikapitalile.

II. Euroopa Liidu õigus ja riigisisene õigus [lk 3]

- 5 Esitatud eelotsuse küsimusi hinnates tugineb eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige direktiivi 2008/48/EÜ põhjendustele 19 ja 31 ning artikli 3 punktile i, artikli 4 lõike 2 punktile c, artikli 5 lõike 1 punktile g, artikli 10 lõike 1 punktile g ja artiklile 19 ning selle I lisa II osale. Lühiduse huvides ei tsiteeri see kohus neid õigusnorme, mis on Euroopa Kohtule juba teada.

- 6 Direktiiv 2008/48/EÜ oli apellandi ja vastustaja vahelise lepingu allkirjastamise hetkel Slovaki Vabariigi õiguskorda üle võetud seadusega nr 129/2010 tarbimiskrediitide ning muude tarbijatele antavate krediitide ja laenude kohta, millega muudetakse ja täiendatakse teatavaid seadusi. Käsitletaval juhul on asjakohased selle järgmised sätted (niisugusena, nagu need kehtisid 4. septembril 2013).

§ 1 lõige 2:

„(2) Käesolevas seaduses on tarbimiskrediit vahendite ajutine eraldamine tarbijakrediidilepingu alusel laenu, krediidi, makse edasilükkamise või samalaadse rahalise abina, mida laenuandja tarbijale annab“.

§ 9 lõike 2 punktid k ja l:

„(2) Tarbijakrediidileping [...] peab sisaldama järgmist teavet:

- j) krediidi kulukuse aastamäär ja kogusumma, mille tarbija on kohustatud tasuma, mis arvutatakse tarbijakrediidilepingu sõlmimise hetkel olemasolevate andmete põhjal; ära näidatakse kõik kasutatavad krediidi kulukuse aastamäära arvutamise võimalused [...]“*

- 7 § 11 lõige 1:

„(1) Antud tarbimiskrediit loetakse intressi- ja kuluvabaks, kui:

- a) tarbijakrediidileping [...] ei sisalda § 9 lõike 2 punktides a–k näidatud teavet [...]“.*

Käesolevas kohtuasjas on lisaks asjakohane tsiviilseadustiku (seadus nr 40/1964 ja järgnevad muudatused) § 451, milles on sisuliselt sätestatud:

„(1) Isik, kes teise isiku arvel alusetult rikastub, peab alusetult saadu tagastama.

(2) Alusetu rikastumine on varaline eelis, mis on saadud niisuguse kohustuse tulemusena, millel ei ole õiguslikku alust või mis põhineb kehtetul õigusaktil [...]“.

III. Küsimuste asjakohasus ja eelotsusetaotluse põhistus

- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab käesolevas asjas tegema otsuse apellandi tagasimaksenõude kohta, mida põhjendatakse alusetu rikastumisega tsiviilseadustiku § 451 tähenduses. Apellandi sõnul rikastus vastustaja alusetult, sest apellant tasus krediidilepingu [...] [lepingu number] kohaselt kõik krediidimaksed kogusummas 5291,24 eurot. Krediit, mis on selle lepingu esemeks, pidi seaduse nr 129/2010 artikli 11 lõike 1 punkti a kohaselt siiski olema intressi- ja kuluvaba, seepärast oleks vastustaja saanud nõuda [apellandilt] ainult laenu põhisumma, s.o 3359,14 euro tagastamist. Et vastustajale tasuti kohustuste

täitmiseks ka intress ja lepingu sõlmimisega seotud kulud – millele tal seaduse kohaselt õigust ei olnud –, sai ta seega kasu õigusliku aluseta kohustuse täitmisest, eelkõige intressist, mis oli õigustühine ja mille ta peab tsiviilseadustiku § 451 järgi apellandile tagastama. Apellandi sõnul on üks põhjus, miks krediiti tuleb pidada [lk 4] intressi- ja kuluvabaks, asjaolu, et krediidilepingus [...] [lepingu number] on krediidi kulukuse aastamäär näidatud ainult kahe väärtuse vahemikuna (alates ... kuni ...) – mis on, nagu ta väidab, vastuolus seaduse nr 129/2010 § 9 lõike 2 punktiga i. Vastus küsimusele, kas krediidileping [...] [lepingu number] vastab seaduses ette nähtud nõuetele ning kas vastustajal oli seega õigus sellest lepingust tulenevale intressile ja lepinguga seotud kuludele, sõltub seaduse nr 129/2010 viidatud sätte – millega on võetud üle direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 1 punkt g – tõlgendusest. Eelotsusetaotluse esitanud kohus arvab, et käesolevas menetluses otsuse tegemiseks on seetõttu vaja saada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 teise lõigu alusel direktiivi 2008/48/EÜ tõlgendus. Direktiivi 2008/48/EÜ kui Euroopa Liidu õigusakti tõlgendamine kuulub Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 esimese lõigu punkti b alusel Euroopa Liidu Kohtu pädevusse.

- 9 Euroopa Kohtu praktika kohaselt kujutab krediidi kulukuse aastamäär endast olulist teavet, kui tarbija teeb oma otsuse, – teavet, mille põhjal hindab ta erinevaid krediidipakkumisi ja oma tulevase kohustuse ulatust (Euroopa Kohtu määrus kohtuasjas C-76/10: *Pohotovost' vs. Korčkovská*). Seda, et nimetatud teave on oluline, võib järeldada ka direktiivi 2008/48/EÜ põhjendusest 19, milles kõneldakse vajadusest tagada läbipaistvus ja seda just nii, et ühtlustatakse krediidi kulukuse aastamäära arvutamise meetodit ja seejuures kasutatavaid võimalusi. Selleks on direktiivi 2008/48/EÜ artiklis 19 koostoimes I lisaga ette nähtud krediidi kulukuse aastamäära arvutamise üksikasjalik meetod ning esitatud nende võimaluste üksikasjalik loetelu. Juba ainuüksi nendest sätetest võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates järeldada, et termini „krediidi kulukuse aastamäär“ all mõeldakse direktiivis 2008/48/EÜ konkreetset arvulist väärtust. Just seepärast, et krediidi kulukuse aastamäära väärtus sõltub laenu võtmise kuupäevast ja üksikute tagasimaksete kuupäevadest, võivad krediidi kulukuse aastamäära arvutamisel esineda erinevused olenevalt sellest, millal laen antakse. Direktiiv 2008/48/EÜ pakub lahendusi just sellele probleemile, nähes I lisa II osas ette rida võimalusi, mida niisugusel juhul võib kasutada, ning mille eesmärk on määrata kindlaks laenu võtmise ja laenumaksete konkreetne kuupäev. See vastab ka direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti g sõnastusele, mille kohaselt peab lepingus olema näidatud krediidi kulukuse aastamäär, „mis on arvatud krediidilepingu sõlmimise ajal“. Seetõttu sunnib viidatud sätete sõnastus eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tegema järeldust, et direktiiv 2008/48/EÜ kohustab näitama ära krediidi kulukuse aastamäära arvulise väärtusena, mis arvutatakse lepingu sõlmimise hetkel, kasutades I lisa II osas nimetatud võimalusi, mitte kasutama kahe väärtuse vahemikku (alates ... kuni ...).
- 10 Vastustaja kinnitab oma 6. veebruari 2019. aasta vastuapellatsioonkaebuses, et krediidileping [...] [lepingu number] sõlmiti apellandi ja vastustaja vahel telefoni teel saavutatud kokkuleppe alusel ning et apellandile anti aega 35 päeva, et

otsustada, kas krediidilepingu pakkumine vastu võtta või mitte. Järelikult ei ole vastustaja suuteline määrama täpselt kindlaks hetke, mil vahendid välja maksti. Eelotsusetaotluse esitanud kohut see argument siiski ei veena, sest niisugustel juhtudel tuleb kaaluda I lisa II osas kirjeldatud võimaluste kasutamist, näiteks punktis a, c või f nimetatud võimalusi. Ainuüksi asjaolu, et laenu andmise kuupäev ei ole selge, ei tähenda tingimata, et krediidi kulukuse aastamäära ühte kindlat väärtust ei tule ära näidata.

- 11 Ka võib direktiivist 2008/48/EÜ järeldada, et selles on ammendavalt kindlaks määratud nii juhtumid, mil krediidi kulukuse aastamäära võib kindlaks määrata teistmoodi kui täpse arvulise väärtusena, kui ka juhtumid, mil krediidi kulukuse aastamäära ei saa kindlaks määrata. Direktiivi 2008/48/EÜ artikli 19 lõikest 5 ilmneb, et kui krediidi kulukuse aastamäära kindlaksmääramisel ei ole võimalik kasutada ei I lisa II osas ega artiklis 19 kirjeldatud võimalusi, on komisjonil lubatud neid juhtumeid volituste alusel vastu võetud õigusaktiga täiendada või muuta. Direktiivi 2008/48/EÜ artikli 5 [lk 5] lõike 1 punkt g reguleerib samamoodi juhtumit, mil teatavatel asjaoludel on võimalik krediidi kulukuse aastamäära muuta, ning sel juhul võimaldatakse laenuandjal (ja pannakse talle kohustus) sõnaselgelt ära näidata, et teatavate muude laenu andmise meetodite puhul võib krediidi kulukuse aastamäär olla kõrgem. Niisugune säte oleks ülearune, kui krediidi kulukuse aastamäära võiks kindlaks määrata kahe väärtuse vahemikuna, sest sellisel juhul piisaks, kui näidata ära see „kõrgem kulukuse aastamäär“ artikli 5 lõike 1 punkti g tähenduses kui ülempiir, ning ei oleks vaja juhtida tähelepanu võimalusele, et see suureneb. Ka see kaalutus kõneleb järelduse kasuks, et direktiivis 2008/48/EÜ on silmas peetud konkreetset väärtust, mitte vahemikku, ning et see näeb sõnaselgelt ette reeglid niisuguse juhtumi lahendamiseks, mil krediidi kulukuse aastamäära ei ole tegelikult võimalik kindlaks määrata. Neid reegleid ei ole seega võimalik eirata nii, et juhul kui krediidi kulukuse aastamäära täpset väärtust on võimatu kindlaks määrata, näidataks see ära ainult vahemikuna (alates ... kuni ...). Direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktis i ei ole käsitletud sellist võimalust (st võimalust juhtida tähelepanu, et krediidi kulukuse aastamäär võib suureneda või väheneda), vaid selles õigusnormis on vastupidi nõutud, et ära näidataks konkreetne krediidi kulukuse aastamäär. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on seega põhjendatud järeldada, et krediidi kulukuse aastamäära kindlaks määramine kahe väärtuse vahemikuna (alates ... kuni ...) ei ole kooskõlas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktis i sätestatud nõudega.

IV. Kokkuvõte

- 12 Esitatud põhjendustest lähtudes jõudis kohus järeldusele, et käsitletaval juhul tuleb esitada Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotlus. Seepärast peatatakse menetlus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 alusel vastavat menetlus järgides [...] [riigisiseste õigusnormide kirjeldus] ja otsustatakse nii, nagu on resolutsioonis näidatud. Pärast Euroopa Kohtu otsuse teatavakstegemist jätkab kohus menetlust [...] [riigisiseste õigusnormide kirjeldus].

13 [...] [märke selle kohta, et koda otsustas nii ühehäälselt, ja viide riigisisestele menetlusnormidele]

[...] [teave selle kohta, et edasikaebust ei saa esitada]

Trnava, 12. märts 2019

[...] [kohtunike ja kohtusekretäri nimed]

TÖÖDOKUMENT